

ASTMA

Astma je bolezen, ki jo označujejo napadi težkega dihanja, kašlja, piskanja v prsih, največkrat ponoči pa tudi čez dan. Te težave preprečijo otroku, da bi se lahko nemoteno razvijal, igral, hodil v šolo, odraslemu pa onemogočijo, da bi opravljal svoje delo.

Domnevni vzroki bolezni so bili znani že dolgo, raziskave v novejšem času pa so potrdile, da je alergija, to je preobčutljivost za snovi v okolju, najbolj pogost vzrok astme. Človek je razvil posebne obrambne reakcije pred vdorom tujih snovi in mikroorganizmov v svoje telo. Te so v največji meri take, da telo ščitijo, se pa lahko obrnejo tudi proti njemu. Posledica take reakcije je posebne vrste vnetje, ki se dogaja v steni večjih in manjših sapnic oz. bronhijev. Zaradi tega se stena sapnice odebeli in zapre svetlino. Ob tem se izloča tudi sluz, ki je zelo žilava in jo je težko izkašljati. Zaradi vnetja se razvije tudi krč gladkih mišic okrog sapnic.

Zmanjšana svetlina zaradi otekle sluznice, dodatna zapora s sluzjo in krč gladkih mišic povzročijo vse težave, ki jih ima bolnik z astmo. Če je zapora zelo velika, je dihanje povsem onemogočeno in nastopi smrt.

Znanje o naravi bolezni je omogočilo, da astmo lahko zdravimo. Za uspešno zdravljenje pa mora bolnik o bolezni vedeti čim več, še posebej zato, ker je bolezen kronična, večinoma doživljenjska. Pogosto, včasih tudi brez zdravljenja, poteka s krajšimi ali daljšimi obdobji, ko je bolnik brez težav ali so te komaj opazne. To nas ne sme zavesti, da bi pomislili, da je bolezen minila in bi prenehali z zdravljenjem.

Sodobno zdravljenje astme upošteva vse naše znanje o bolezni in je zato sestavljeno iz treh vrst ukrepov. Prvi in pogosto najbolj pomemben ukrep je odstranitev vzrokov – alergenov za alergijsko vnetje. Ti so po vrsti pogostnosti: pršica in dlaka oz. slina živali v hišnem prahu, perje v vzglavniki, pelodi cvetja in drevja ter snovi v hrani. Včasih že samo s temi ukrepi pomembno zmanjšamo hudost bolezni.

Ukrepi za zmanjšanje obremenitve z alergeni sledi zdravljenje. Sestavljeno je iz zdravil proti vnetju in zdravil, ki ublažijo krč gladkih mišic okrog sapnic, ki je posledica vnetja. Prva vrsta zdravil je najbolj pomembna, saj delujejo proti vnetju. Ta zdravila so kortikosteroidi. Za njihovo delovanje je značilno, da je počasno, na

prvi pogled nevidno, saj njihov učinek bolnik opazi le posredno. Težave so manj intenzivne, njihova pogostnost se počasi zmanjša. Druga vrsta zdravil je pri bolnikih bolj priljubljena, saj zlahka opazijo njihov učinek po olajšanem dihanju, ki nastopi zelo hitro po vdihu zdravila. Učinek teh zdravil je odvisno od vrste lahko krajši ali daljši, vendar je njihova slabost predvsem v tem, da na vzrok astme ne vplivajo. Ko smo z zdravili proti vnetju dosegli primerno zmanjšanje vnetja, zdravil, ki ublažijo krč gladkih mišic ne potrebujemo več.

Zdravila za astmo so običajno na voljo v obliki razpršil v steklenički s stisnjenim aerosolom zdravila ali v obliki prahu za vdihovanje. Zdravila v obliki tablet uporabljamo redkeje in le v posebnih primerih. Učinkovito vdihovanje razpršenega zdravila zahteva kar nekaj vaje, da znamo uskladiti vse postopke, ki so potrebni. Zdravila je treba tudi redno jemati v predpisanih razmakih. Bolnik mora znati tudi opazovati svoje stanje, da pravočasno spozna znamenja prihajajočega poslabšanja. V takem primeru lahko s pravočasno vzetim zdravilom poslabšanje prepreči ali bistveno omili. Manjšina bolnikov ne zmore dovolj zgodaj spoznati, da se pripravlja poslabšanje, zato mora redno meriti pljučno funkcijo z aparatom za meritev največjega pretoka med izdihom, ki ga ima lahko vedno pri sebi.

Povsem jasno je, da je zaradi kronične in spremenljive narave bolezni uspešno zdravljenje možno le tedaj, ko bolnik z lastnim opazovanjem ali merjenjem pljučne funkcije sam uravnava jemanje zdravil v mejah, dogovorjenih z njegovim zdravnikom (samozdravljenje).